

De strijd in Abrahams gezin.

Schriftlezing: Genesis 21:8-21

Tekst: Genesis 21:8-10

Zingen:

Psalm 105:6

Psalm 119:67

Psalm 131:1-4

Psalm 72:7

Psalm 118:4

Geliefde gemeente, wij kennen de bekende woorden uit Genesis 3:

En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen.

Wat kunnen we uit deze woorden opmaken? Dat er strijd zal komen. De Heere heeft dat toen en daar al bekendgemaakt, kort na onze val in het paradijs. En als u dan verder leest in Gods Woord, bijvoorbeeld in het boek Openbaring, dan hoort u dezelfde zaak terugkeren. In Openbaring 12:13 staat:

En toen de draak zag, dat hij op de aarde geworpen was, zo heeft hij de vrouw vervolgd, die het manneken gebaard had.

Nog steeds strijd. Onze kanttekenaren schrijven daarbij dat de satan, toen hij zag dat hij Christus en Zijn Kerk in de hemel niet meer kon beschadigen met zijn aanklacht, zich tegen diezelfde Kerk van Christus heeft gekeerd, om haar tenminste in deze wereld te kwellen, met beroving van haar goederen, met gevangenissen, met lasteringen hunner personen, met ballingschappen, vervolgingen en dergelijke kwellingen meer.

Ja, vanaf de zondeval tot de wederkomst van de Heere Jezus Christus moet u rekenen op strijd. Het is ten diepste de strijd die de satan blijft voeren tegen Christus. En die strijd komt juist daar openbaar waar Christus Zijn Kerk op aarde heeft. De duivel gebruikt daar dikwijls mensen voor. Alleen al die gedachte mag ons met huiver vervullen, dat wij toch niet in de kerk des Heeren een middel in de hand van de satan zouden zijn, om de kerk des Heeren het moeilijk te maken. Maar het komt wel voor.

Daarom kreeg David met Saul te doen. Daarom had de profeet Elia zo'n last van Achab en Izébel. Daarom voelde Maria, toen zij haar liefde aan Christus wilde betonen en Hem zalfde, de vijandschap van Judas. En in dat licht horen wij vanmorgen dat de kleine Izak werd bespot door Ismaël. Ook in het gezin van Abraham strijd.

Daar willen wij vanmorgen bij stilstaan. En we schrijven als thema boven de prediking:

De strijd in Abrahams gezin.

We letten op drie gedachten:

1. de aanleiding tot deze strijd,

2. het karakter van deze strijd
3. en de verlossing uit deze strijd.

1. De aanleiding tot deze strijd

De geboorte van Izak wekte grote dankbaarheid in het hart van Abraham en Sara. We hebben eerder gehoord hoe dat bij Abraham openbaar kwam in zijn geloofsgehoorzaamheid. Hij heeft het jongetje de naam Izak gegeven, en op de achtste dag heeft hij Izak besneden. Bij Sara kwam het vooral openbaar in haar blijdschap en verwondering, en in woorden die het karakter dragen van een lofzang:

God heeft mij een lachen gemaakt; al die het hoort, zal met mij lachen. Voorts zeide zij: Wie zou Abraham gezegd hebben: Sara heeft zonen gezoogd? Want ik heb een zoon gebaard in mijn ouderdom!

Ja, dat heeft de Heere gegeven. Sara mocht een kind ter wereld brengen op negentigjarige leeftijd. En zij kreeg ook de kracht om dit jongetje te zogen. Zij heeft Izak mogen voeden met haar eigen moedermelk. En dat heeft de Heere willen zegenen, want aan het begin van onze tekst lezen wij:

En het kind werd groot.

In Bijbelse tijden gaf men veel langer borstvoeding dan wij meestal gewend zijn. Kinderen ontvingen vaak borstvoeding tot een jaar of drie, en soms zelfs nog langer. En als dat moment dan aangebroken was, laat ons vanmorgen maar even dat derde levensjaar vasthouden, dan moest dat kind leren om van de moedermelk af te komen en vast voedsel te gaan eten. Dat moment komen we ook tegen in onze tekst, en op meerdere plaatsen in de Bijbel. Dat wordt weergegeven met het werkwoord *spenen*. Letterlijk betekent dat vanuit het Hebreeuws: van de borst genomen worden, of van de moedermelk weggehaald worden. In dat woord ligt zelfs iets opgesloten van rijpen of voltooid worden.

Maar dat spenen viel meestal niet mee. En trouwens, wie heeft het in het gezin niet meegemaakt, als de eerste hapjes vast voedsel gegeven worden? Dat gaat niet altijd gemakkelijk. Zo'n klein kind, zoals de kleine Izak, was eraan gewend om aan de borst van zijn moeder te liggen, om gekoesterd te worden, om moedermelk te ontvangen. En als zo'n kind gespeend moest worden, als het van de borstvoeding af moest, bracht dat dikwijls onrust met zich mee. Dan moest het wennen aan ander voedsel, aan stukjes in de mond, aan iets wat het niet kende. Dat kon strijd geven.

Maar na verloop van tijd bemerkte de moeder toch dat het kind eraan gewend raakte, en dat het voortaan gevoed kon worden met vast voedsel. Zo raakte het kind tevreden met dat nieuwe voedsel.

Kijk, dat gebeurde nu ook bij Izak. Toen hij groot geworden was, laten we zeggen een jaar of drie, en toen hij van de moedermelk afging, toen zag Abraham dat Izak begon te wennen aan het vaste voedsel. En toen organiseerde Abraham een feestmaaltijd. Dat was de gewoonte. Het was een feestelijke gebeurtenis. De eerste levensfase was voorbij. De zuigeling was een peuter geworden.

En juist in die tijd was dat voor de vader een belangrijk moment. Die eerste jaren was het vooral de taak van de moeder om het kind te verzorgen. Maar als dat kind gespeend was, dan trad met name de vader meer naar voren om zijn kind te onderwijzen. En dat was in het bijzonder in Israël van groot belang: geestelijk onderwijs geven.

Daarom lezen wij in vers 8:

En het kind werd groot en werd gespeend; toen maakte Abraham een groten maaltijd op den dag, als Izak gespeend werd.

Vanuit dit vers zou ik twee lessen willen meegeven.

Allereerst mogen wij hieruit opmaken dat het geoorloofd is om een feest te vieren. En dan niet zozeer de feesten die wij kennen in het kerkelijk jaar, maar een feest bij een bijzondere gebeurtenis. Wij kennen onze verjaardagen, onze trouwdag, een jubileum, een gedenkdag. En de Heere keurt het niet af, als bij zulke gedenkdagen een feest of een feestmaaltijd op gepaste wijze wordt gehouden. We komen het in Gods Woord ook tegen dat de Heere Jezus Zelf aan zulke gelegenheden deelnam. Wie denkt dan niet aan de bruiloft te Kana, waarvan zo kenmerkend geschreven staat:

En Jezus was ook genood.

Misschien zijn er wel mensen die dat als trouwtekst hebben meegekregen. *En Jezus was ook genood.* Dat is een ernstige vraag. Is de Heere Jezus ook genodigd op onze feestdagen? Als je jarig bent, kinderen, en je hebt een feestje, nodig je dan ook de Heere Jezus uit? En als wij ouder geworden zijn, en wij hebben een verlovingsfeest, een huwelijksdag, een jubileum of wat voor gedenkdag ook: *was Jezus ook genood?* Kan Hij er zijn? Kan Hij aanzitten aan onze feestmaaltijden? Zijn onze feesten in lijn met de Schrift? Of zijn onze feesten alleen maar ingericht naar dit: laat ons eten en drinken en vrolijk zijn, en meer niet?

Wij weten ook dat feesten kunnen ontaarden. Ze kunnen zondig worden. In familieverband of op welke plaats ook. Daarom is het zo nodig dat wij onszelf die vraag stellen: kan de Heere erbij zijn?

Ik moet dan denken aan Job. Als hij bemerkte dat zijn kinderen hun dagen hielden, dan bracht hij voor ieder van hen een offer. En waarom? Dan zei Job:

Misschien hebben mijn kinderen gezondigd, en God in hun hart gezegend.

Dat betekent zoveel als: misschien hebben zij de Heere vergeten. Dus ja, wij mogen op geoorloofde wijze onze feesten houden.

Een tweede les uit vers 8 is deze: Izak werd gespeend. En dat brengt ons op geestelijk terrein. De apostel schrijft aan de Hebreëen:

Gij zijt geworden als die melk van node hebben, en niet vaste spijs. Want een iegelijk, die der melk deelachtig is, die is onervaren in het woord der gerechtigheid; want hij is een kind.

Wat bedoelt de apostel daarmee? Wel, in de Bijbel komen wij mensen tegen die geestelijk genoeg lijken te hebben aan melk. Dat zijn mensen bij wie geestelijk leven is. Mensen die wedergeboren zijn. Mensen die iets kennen van de Heere Jezus Christus. Mensen die veel kunnen genieten van weldaden en kenmerken van genade. Maar bij wie dat geestelijke leven nog niet is doorgebroken tot het vaste fundament van de zaligheid.

Dat zijn geestelijke kinderen. Zij moeten het nog hebben van de melk. Zij zijn nog niet zo opgewassen in de kennis en genade van de Heere Jezus Christus. Het lijkt alsof zulke mensen het vaste voedsel nog niet goed verdragen kunnen, dat nodig is voor de voortgang van het geestelijke leven. En weet u wat de apostel van hen zegt? Zij zijn *onervaren in het woord der gerechtigheid*. Dat zijn mensen die nog zo weinig licht hebben over dat wonder dat een zondaar uit genade alleen zalig wordt. Mensen die nog maar weinig verstaan van Gods gerechtigheid, namelijk dat Gods gerechtigheid betaling eist voor de schuld. Mensen die nog zo weinig verstaan van het offer van

Christus. Waarom moest dat nu een offer aan het kruis zijn? Mensen die nog zo weinig verstaan van die diepe Naam: *de HEERE, onze Gerechtigheid*.

Maar de Heere brengt Zijn kinderen verder. Dan moeten zij gespeend worden. Zij moeten leren van die eerste melk af te komen, om te leren dat de grond van hun zaligheid niet ligt in hun bevindingen, niet in hun indrukken, niet in hun tranen, maar in Christus alleen. En dat valt dikwijls niet mee. Als de Heere die tijd van eerste liefde gaat terugnemen om plaats te maken voor Zijn gerechtigheid, om plaats te maken voor dat vaste voedsel, dan geeft dat strijd. Maar het is zo nuttig. Want juist door dat vaste voedsel van Christus' gerechtigheid komt er meer vastheid en zekerheid in het hart. Dan leert de ziel buigen onder de weg die de Heere met haar gaat. Zoals we het samen zongen uit Psalm 131:

*Mijn ziel, die naar den vrede haakt,
En 't morrend ongenoegen wraakt,
Is in mij als een kind gespeend
En heeft zich met Uw wil vereend.*

Wat een les. Mag ik de vraag eens aan uw hart leggen, en ook aan mijn eigen hart: waarvan moeten wij gespeend worden? Izak werd gespeend. Dat was reden voor blijdschap. Reden voor Abraham om een feestmaaltijd klaar te maken. Maar juist toen, juist toen Izak tevreden raakte met het vaste voedsel, toen kwam er strijd.

2. Het karakter van deze strijd

Wat gebeurde er bij die feestmaaltijd die Abraham had aangericht? Wij lezen het in vers 9:

En Sara zag den zoon van Hagar, de Egyptische, dien zij Abraham gebaard had, spottende.

Sara zag de zoon van Hagar. Dat was Ismaël. De zoon van Abraham en Hagar, Sara's dienstmaagd. In Bijbelse tijden werd een jongen van zeventien jaar als een volwassen man beschouwd. Ismaël was Abrahams eerstgeborene. En hij meende daarmee alle rijkdom van vader Abraham te zullen erven.

Jongens en meisjes, Ismaël had een mooie naam gekregen. Ismaël betekent: *God hoort*. Hij was een zeer bevoorrechte jongen. Ook Ismaël heeft het meegemaakt dat hij als kleine jongen gespeend werd. Ook hij is onder de handen van zijn vader gekomen om onderwijs te ontvangen, van Abraham, de vader van alle gelovigen. Wat zal Abraham tegen Ismaël gesproken hebben over de Heere. Over de dienst des Heeren. Over de wonderlijke weg waarin de Heere hem uit Ur der Chaldeeën geroepen had. Ismaël heeft ook gehoord van de belofte Gods, dat Abraham tot een groot volk zou worden, en dat uit zijn geslacht de Messias geboren zou worden. Abraham heeft Ismaël huisgodsdienstig onderwijs gegeven. En toen Ismaël dertien jaar oud was, werd hij besneden. Zo droeg hij het teken van Gods verbond.

Dat is Ismaël. Zeer bevoorrecht.

Maar wat werkte dat nu uit? Al die voorrechten maakten hem hoogmoedig. Met al die voorrechten stond hij hoog met zichzelf. Hij meende in het gezin van Abraham de hoogste plaats te hebben, als de echte zoon, als de echte erfgenaam.

Toen kwam er een streep door het hoogmoedige ik van Ismaël. Alles wat hij meende te bezitten, werd hem in één ogenblik ontnomen. Hij zag: het is niet voor mij. Izak, de zoon der belofte, is de erfgenaam. En dat kon Ismaël niet verdragen. Zijn hart vervulde zich met jaloezie. Zijn hart vervulde zich met haat tegen Izak. En dat deed hem spotten.

En Sara zag den zoon van Hagar, de Egyptische, dien zij Abraham gebaard had, spottende.

Dat woord *spottende* is in het Hebreeuws nauw verwant aan de naam Izak. In vers 6 wordt hetzelfde woord gebruikt voor lachen. Alleen, het lachen van Ismaël was geen gelovig lachen. Integendeel. Hier wordt het verbonden met spot. Het was een spottend lachen.

En laat ons nu niet denken dat het om iets onschuldigs ging. Alsof het slechts een plagerijtje was, of een grapje in het gezin. Nee, Ismaël dreef echt de spot met Izak. Hij dreef de spot met de zoon der belofte. Hij dreef de spot met de erfgenaam van Gods belofte. Hij dreef de spot met een van de voorvaders van Christus.

En als er iets een gevaarlijke zaak is binnen de grenzen van Gods verbond, dan is het wel om te spotten met het werk des Heeren. Let op wat je zegt over datgene wat plaatsvindt in de gemeente Gods, en wat van God Zelf is. Pas op wat je zegt over het werk van de Heere.

Wat was dat spotten eigenlijk? Dan moeten we Schrift met Schrift vergelijken. In Galaten 4:29 lezen we:

Doch gelijkerwijs toen hij, die naar het vlees geboren was, vervolgde dengene, die naar den Geest geboren was, alzo ook nu.

Dus wat was dat spotten? Dat was vervolging. En dat woord vervolgen betekent: iemand dwarszitten, iemand doen lijden, iemand benauwen. Wat er precies in de tent van Abraham gebeurd is, weten wij niet tot in detail. Maar rekent u er maar op dat Ismaël, verbaal en misschien ook lichamelijk, de kleine Izak van drie of vier jaar lastiggevallen heeft. En als wij erop letten hoe het in onze tekst beschreven wordt, dan maken verschillende verklaarders daaruit op dat ook Hagar, zijn moeder, er een rol in speelde. Er wordt immers gezegd: *de zoon van Hagar, de Egyptische*.

Wat kwam er een strijd openbaar in het tentenkamp van Abraham. Wat voor strijd was dat? Het was ten diepste de strijd tussen vlees en geest. De strijd tussen zonde en genade. De strijd tussen satan en Christus. De strijd tussen de werkingen van de wet en de beloften van het Evangelie.

En die strijd woedt nog steeds. *Alzo ook nu*, schrijft Paulus. Wat er toen gebeurde, gebeurt nu nog. Die strijd die Ismaël veroorzaakte in de tent van Abraham, is er nog steeds.

Soms heel letterlijk in een gezin of familiekring. Ook vandaag kan geestelijke strijd in een huisgezin pijnlijk en smadelijk gevoeld worden. Later zien we het in het gezin van Jakob. Later zien we het in het huis van Elkana. En de profeet Micha zegt ergens dat de vijanden van een man zijn huisgenoten kunnen zijn. Strijd in de eigen tent.

Maar ik wil nog drie plaatsen noemen waar die strijd woedt: de tent van de wereld, de tent van de kerk en de tent van het hart.

Allereerst de tent van de wereld. Ismaël is de stamvader van de Arabische volken, waaruit later ook de valse godsdienst van de islam opkwam. En wat een spot, haat en vervolging komt er in deze wereld niet openbaar vanuit de nakomelingen van Ismaël. Wat een haat tegen Israël. Wat een haat tegen de vervolgde kerk. Hoe actueel is deze geschiedenis in de eenentwintigste eeuw. Ismaël is nog springlevend in deze wereld.

Maar ook in de kerk. Ook in de tent van de gemeente Gods. Dan komt het dichterbij. En als we dat helder willen hebben, moeten we weer even luisteren naar Galaten 4. Daar zegt Paulus dat Hagar met haar zoon Ismaël een beeld is van wettische mensen in de kerk. Mensen die nog menen door

de werken der wet zalig te worden. Mensen die opkomen uit het werkverbond, dat verbroken ligt, en die ten diepste geen raad weten met het genadeverbond.

En wat kan de levende kerk juist van hen last hebben. Van hun spot. Van hun woorden. Van hun oordeel. En weet u wanneer juist die vijandschap openbaar komt? Als de zaligheid alleen in Christus gepredikt wordt. Juist als er ruim en rijk gepredikt wordt dat de zaligheid alleen in Christus ligt, dan komen ook vandaag in de kerk des Heeren de Ismaëls openbaar. Want wie opkomt uit wetticisme, kan Christus niet verdragen. Ismaël kan Izak niet verdragen. Zo kunnen wettische mensen Christus en Gods ware volk ten diepste niet verdragen. Dan komt er vijandschap openbaar. Soms zelfs heel vroom verpakt. En wat een strijd en aanvechting kan dat geven voor de ware kinderen Gods, het geestelijke zaad van Izak, de erfgenamen van de belofte.

En dan komt de ontdekkende vraag vanmorgen tot ons allen: hoe bent u nu in de gemeente Gods, als een Ismaël of als een Izak? Daar zit niets tussen. Ga daar eens eerlijk mee om op weg naar de eeuwigheid. Ismaël of Izak?

En als u vanmorgen ontdekken moet dat u niets anders bent dan Ismaël, dan is God nog zo machtig, zo goedertieren, dat Hij van een Ismaël een Izak kan maken. Abram had dat nooit gekund. Maar God wel. Wilt u een voorbeeld uit de Schrift? Kijk eens naar Saulus van Tarsen. Wat een Ismaël was dat. Wat heeft hij gespot met Gods kinderen. Wat heeft hij hen vervolgd. Maar zie eens wat Gods krachtige genade vermag. Daar wordt een spotter een aanbieder. Daar wordt een vervolger een volgeling van de Heere.

Dan nog een derde plaats waar die strijd woedt: het hart. Allen die geestelijk leven hebben ontvangen, allen die wedergeboren zijn tot een levende hoop, allen die het zalmakend geloof hebben ontvangen door de werking van de Heilige Geest, die kennen ook deze strijd van binnen. De strijd tussen geest en vlees. En wat moeten Gods kinderen ontdekken dat Ismaël ook van binnen leeft. Ja, ook Izak, maar ook Ismaël.

Paulus laat ons in Romeinen 7 in zijn hart kijken. Dan zegt hij:

Want ik weet, dat in mij, dat is, in mijn vlees, geen goed woont; want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet.

Daar hebt u die strijd. Wat kan dat van binnen woeden. Wat kan Ismaël soms sterk zijn. Wat kan dat zondige vlees zich weer krachtig verheffen. En als Gods kind dan weer toegegeven heeft aan dat zondige vlees, als het weer overheld naar Ismaël, en in de zonde gevallen is, weet u wie daar zo verheugd over is? De duivel. Dan komt hij om te bespotten, om te vervolgen, om aan te vechten. Dan moet de ziel soms zuchten:

*Ik heb mijn tranen, onder 't klagen,
Tot mijn spijze dag en nacht,
Daar mijn spotters durven vragen:
Waar is God, Dien gij verwacht?*

Maar al die geestelijke Ismaëls, wie of wat zij ook zijn, hebben toch niet het laatste woord. Dat heeft de Heere. En Die zal opstaan in de strijd. Die zal het waarmaken, wat wij zingen in Psalm 72:

*Den nooddriftige zal Hij verschonen,
Aan armen, uit genâ,
Zijn hulpe ter verlossing tonen;
Hij slaat hun zielen gâ.*

3. De verlossing uit deze strijd

Maar hoe kwam er nu verlossing uit deze strijd? Dat lezen wij in onze tekst. Sara heeft het gezien. Ze heeft niet alleen de spot gezien, maar ook het karakter ervan verstaan. En daarom zei ze tot Abraham:

Drijf deze dienstmaagd en haar zoon uit; want de zoon dezer dienstmaagd zal met mijn zoon, met Izaak, niet erven.

Abraham had daar grote moeite mee. Dat lezen we in het vervolg van Genesis 21 ook. Hij werd ervoor ingewonnen. De Heere moest er Zelf tussenbeide komen. En daarom sprak de Heere in vers 12 tot Abraham:

Laat het niet kwaad zijn in uw ogen, over den jongen en over uw dienstmaagd; al wat Sara tot u zeggen zal, hoor naar haar stem; want in Izaak zal uw zaad genoemd worden.

Toen werd Abraham gewillig gemaakt. En toen zond hij Hagar en Ismaël weg.

Ik laat die geschiedenis nu verder rusten om vooral stil te staan bij wat dat geestelijk betekent. De Heere Zelf heeft gezorgd dat er verlossing kwam uit die strijd. Hoe deed de Heere dat?

Allereerst gaf Hij Sara ogen om te zien wat er gebeurde. Zij zag het. De spot van Ismaël. En zij verstond het karakter ervan: vijandschap. Dat is ook voor ons nodig. Onze ogen moeten geopend worden voor de Ismaëls die er zijn. Wij hebben verlichte ogen van het verstand nodig om de geestelijke Ismaëls te ontdekken. Hun spot te zien. Hun tactiek te doorzien. Daarom moet het gebed zijn: Heere, open mijn ogen, dat ik die vijanden van U en van Uw kerk mag bemerken, en hun wegen mag doorzien.

Maar wat is nu de grootste vijandschap die wij moeten leren ontdekken, en die juist in deze geschiedenis openbaar komt? Dit: de vijandschap tegen vrije genade.

Ik bedoel het zo. Hagar en Ismaël zijn in Galaten 4 een beeld van de wet, van het vleselijk houden van de wet, van de dienstbaarheid van de wet. Paulus gebruikt deze geschiedenis om uit te leggen: meen nu niet dat je door je eigen gerechtigheid voor God kunt bestaan. Je kunt door de werken der wet echt niet zalig worden.

Tot een zondaar in ons midden die nog zo voortleeft, wil ik het vanmorgen zeggen: ten diepste ben je wettisch als je niet in Christus bent. Onthoud dat. Want dan lig je nog onder de dienstbaarheid van de wet. En dan klinkt vanmorgen de stem:

Drijf deze dienstmaagd uit.

Deze dienstmaagd, de wet, kan met Mijn Zoon, met Jezus, niet erven.

O, dat u en jij dat zou verstaan. Als God je gaat bekeren, dan kom je vroeg of laat met Zijn wet in aanraking. Dan ga je de inhoud van die wet verstaan. Dan ga je ontdekken: wat ik ook probeer, met de werken van de wet red ik het niet. Laten wij toch niet klein denken van Gods vlekkeloze heiligheid. Laten wij niet gering denken van Gods rechtvaardigheid. Denk toch niet dat er ook maar iets in ons is dat voor Hem kan bestaan. Alles van onze kant moet uitgedreven worden om Christus alleen over te houden.

En hoe is dat nu met godsdienstige mensen? Ik weet dat het scherp is, maar ik moet het zeggen. Heimelijk kunnen wij van alles toch nog een soort gerechtigheid voor God maken. Wij zijn voor de waarheid. Wij geven onze gaven voor de Heere en Zijn dienst. Wij komen trouw onder de prediking.

Wij lezen Gods Woord. Wij zingen van harte de psalmen. Je bent gedoopt. Je gaat misschien wel aan het avondmaal. Je bidt dagelijks tot God. Maar, lieve gemeente, als dat alles er is buiten Christus, dan ben je niets. Dan kun je voor Gods heiligheid en rechtvaardigheid niet bestaan. En daarom roep ik het u in de Naam van mijn Zender toe:

Drijf deze dienstmaagd uit.

En zelfs als de Heere begint te werken in je leven, zelfs als je door genade iets mag kennen van het geestelijke leven, moet je niet denken dat je meteen gestorven bent aan je eigen gerechtigheid en aan de werken der wet. Hoe dikwijls komt het niet voor dat je toch weer wat grond gaat leggen in aangename gestalten, in tranen die oprecht zijn, in innige gebeden, in een woord dat je onder de prediking mocht meekrijgen. Maar Christus, de grond van de zaligheid, ken je Die? Is daar plaats voor gekomen?

En dan kan een mens maar blijven wroeten in zichzelf. Heb ik dit? Heb ik dat? Heb ik zus? Heb ik zo? Want ja, zo moet het toch? Ik kwam bij de voorbereiding een ontdekkende uitdrukking tegen van de godzalige Willem Teellinck. Hij zegt: zelfs het staan naar meer ontdekkende genade, zonder geloof in de belofte van God, is ten diepste nog een zoeken van grond en hoop in onszelf.

Ja, echt gemeente, als de Heere in je leven gaat werken, blijft er van jezelf niets over. Zalig niets. Want de enige gerechtigheid waarmee je voor God kunt bestaan, ligt in die meerdere Izak, in Christus.

Daarom:

Drijf de dienstmaagd uit met haar zoon.

Sterf toch eens aan uw eigen gerechtigheden. Sterf toch eens aan uw geestelijke Ismaëls. Zie toch eens uw nood en vlucht tot Christus. Of, zoals de godzalige Thomas Boston het in een van zijn preken zegt: kom dadelijk, ga direct uit tot het bloed van Christus, ellendig en arm voor God. Want u wordt welkom ontvangen. En in die weg krijgt u uit Christus bediening tot zaligheid.

Wat hebben wij de krachtige werking van de Geest nodig. Wat hebben wij het onderwijs uit Gods Woord nodig. Om die geestelijke Ismaëls uit te drijven. Om Eén Persoon over te houden: Jezus Christus, en Dien gekruisigd.

Dan leer je met recht wat het is:

Uit genade zijt gij zalig geworden.

Amen.